

The background of the cover is a photograph of a young woman with long, wavy reddish-brown hair tied back, looking down with a slight smile. She is wearing a light blue button-down shirt. The background is a bakery with shelves of various breads and pastries.

Ägarstyrnings- rapport

Utland 2016

Publicerad i februari 2017

sid 3	AMFs placeringsfilosofi
sid 4	Aktivt ägande och påverkansarbete
sid 5	Bolagsmöten
sid 7	Mätning av portföljens växthusgasutsläpp
sid 7	Samarbetsforum och initiativ som AMF har signerat
sid 7	Kontakt

Syfte med rapporten

AMF har i flera år publicerat en svensk ägarstyrningsrapport där vi beskriver hur vi jobbar med ägarstyrning i de svenska bolag där vi äger aktier. Det här är andra året vi redovisar hur vi utövar vårt inflytande i utländska bolag*. Förutsättningarna för dialog och påverkansarbete ser annorlunda ut i utländska bolag, mycket beroende på att vi har mindre aktieposter och mot bakgrund av att styrsystemen ofta ser annorlunda ut i andra länder. Grundtanken är dock densamma; att vara en ansvarsfull och aktiv investerare, för våra kunders bästa.

* För mer information kring AMFs utländska intressebolag, se årsredovisningen

AMFs placeringsfilosofi

AMF är en aktiv kapitalförvaltare, som söker en konkurrenskraftig avkastning på ett ansvarsfullt sätt. Vi förvaltar kapitalet själva för att kunna agera ansvarsfullt och för att minska förvaltningskostnaderna för kunderna. Portföljförvaltarna integrerar miljö-, sociala, och bolagsstyrningsfrågor med den finansiella analysen på ett sätt vi finner verkligt och effektivt. Det innebär ett stort ansvar för att investeringarna och utövandet av ägande görs med kundernas bästa i fokus och på ett långsiktigt hållbart sätt.

Vi som arbetar inom förvaltningen av utländska aktier traditionell försäkring:

Från vänster: Jonas Romlin, Rickard Alte, Annelie Götbring, Christer Jönsson, Fredrik Thor och Ulf Forsberg.

Aktivt ägande och påverkansarbete

Förändringstakten i näringslivet är hög. Som liten ägare inom bolag är dialogmöjligheterna mer begränsade än i bolag där man är stor ägare. Styrssystem, praxis och kultur ser olika ut i olika länder. Beroende på hur förutsättningarna ser ut försöker vi när vi anser det väsentligt påverka bolag i egen regi eller tillsammans med andra.

AMFs sätt att välja aktier

Kopplat till den finansiella analysen av bolag söker vi bolag med god miljömässig och social standard, och välutvecklad bolagsstyrning för våra investeringar. Det är portföljförvaltarnas ansvar att väga in dessa aspekter i sina beslut. AMF tror att de bolag som uppmärksammar hållbarhetsfrågorna har bättre förmåga att skapa långsiktigt god avkastning. Därför strävar vi efter att investera i de mest hållbara bolagen inom respektive bransch, sett ur ett globalt perspektiv. Till vår hjälp har vi analysverktyg från bland annat det oberoende index- och analysföretaget MSCI. Från årsskiftet 2014/2015 jämför vi vårt resultat med ett globalt referensindex, MSCI ACWI ESG. Det är ett index med cirka 1 100 bolag som bedöms tillhöra de bästa 50 procenten på att hantera hållbarhetsfrågorna inom respektive sektor. Indexet tillämpar en best-in-class-metod som ger ett hållbart placeringsuniversum ur vilket AMF väljer aktier aktivt.

Detta arbetssätt berör hela AMFs utländska aktieportfölj värderad till cirka 113,8 miljarder kronor 2016-12-31. Utöver referensindexet ger MSCIs analysverktyg information kring börsbolagen i hållbarhetsfrågor, vilket är ett viktigt underlag för AMFs påverkansarbete. Investeringar utanför indexet kan förekomma mot bakgrund av exempelvis en god avkastningspotential och särskilda omständigheter som motiverar detta, men det är förknippat med speciella rutiner för att påverka bolaget att utveckla sitt hållbarhetsarbete eller åtgärda identifierade problem.

Varje halvår låter vi dessutom en extern specialist genomföra en granskning av svenska och utländska aktieinnehav och företagsobligationer. Granskningen syftar till att kontrollera att bolag följer de internationellt vedertagna

normer som AMF har specificerat i styrelsens regler för etik och hållbarhet. Det handlar om Global Compact, OECDs riktlinjer för multinationella bolag med flera normer som innefattar bland annat mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och anti-korruption. Därutöver följer vi flera konventioner mot kontroversiella vapen.

UN PRI

AMF undertecknade FNs principer om ansvarsfulla investeringar UN PRI 2009. Sedan dess har vi tillämpat och steg för steg utvecklat arbetssättet med dessa sex principer. UN PRI är en organisation som främjar samarbete mellan investerare för att tillsammans driva frågor och påverka bolag. Samarbetsinsatser kan vara bra ur många synvinklar. Man kan samordna resurser, företagen kan ha en part att ha dialog med istället för många olika separata initiativ, samt att det sammanlagda kapitalet från många investerare ger större tryck i dialogerna.

AMF deltog i fyra olika samarbetsgrupper under 2016:

- Mänskliga rättigheter inom gruvindustrin (Human rights in the extractive sector)
- Arbeta för att börserna globalt ska tillämpa riktlinjer för hållbarhetsrapportering (Sustainable Stock Exchange)
- Bolags mätning och rapportering av klimatdata (Engagement on corporate carbon footprint disclosure)
- Skatter (Tax)

Varje år rapporterar UN PRIs medlemsföretag om vilka framsteg man gjort inom ansvarsfulla investeringar. AMFs rapport finns att läsa här www.unpri.org/signatories/signatories/

113,8 miljarder kronor

AMF förvaltar cirka 113,8 miljarder kronor i utländska aktier för pensionsspararnas räkning, värderad den 31 december 2016.

Bolagsmöten

Personliga möten med bolag, både befintliga innehav och potentiella, är en portföljförvaltares vardag. Mötena syftar till att öka kunskapen om bolagen och vilka möjligheter och risker som finns för bolagets förmåga att skapa långsiktig lönsamhet. För AMF ingår hållbarhetsfrågor som en naturlig del. Under året har förvaltarteamet i sina bolagsmöten ställt över 200 frågor om miljö, sociala frågor och bolagsstyrningsfrågor.

Ett urval av praktiska exempel på bolagsdialog

Linde Linde är ett europeiskt gasbolag med ett stort utbud av produkter och tjänster för industrigas, specialgas, gasol och biogas. AMF har under många år varit ägare av Linde-aktier och förvaltaren träffar bolaget en till två gånger per år och har därutöver telefon- och mejlkontakt. I maj 2016 lyftes Linde ut ur MSCI ESG index medan övriga gasbolag (Air Liquide i Europa, Praxair och Air Products i USA) är kvar trots samma problematik. Det handlar om en gaskartell i Brasilien, som går tillbaka till slutet på 90-talet fram till 2010. Alla större gasbolag har enligt myndigheterna varit involverade. En bot på

motsvarande cirka 6,4 miljarder kronor har utdömts mot de inblandade bolagen från the Brazilian Administrative Council for Economic Defense (CADE). Bolagen har motsatt sig domen och har vunnit i första instans. Bolagen har en stark tro på att vinna även i högre instanser.

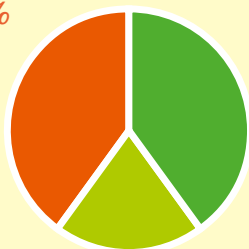
Linde ingår i alla övriga sustainability-index och det är en prioriterad fråga för bolaget att ingå i alla index av den typen. MSCI kommer att göra en revidering av sin analys kring Linde under första halvåret 2017. Vi har kvar bolaget i vår portfölj och försätter vår dialog med Linde för att hålla oss uppdaterade om situationen.

Coca-Cola Cola-Cola är ett amerikanskt dryckesföretag som ingår i MSCI ESG index. AMF äger aktier i Coca-Cola och har under året haft personliga möten samt flera mejldialoger med bolaget om olika frågeställningar. Ett exempel är Coca-Colas sponsring av FIFA som är en organisation som förknippats med korruption, och även brott mot mänskliga rättigheter och arbetsvillkor i Qatar inför FIFA World Cup i fotboll 2022. Coca-Cola har dessutom nyligen stämts av "The Center for Science in the Public Interest" på uppdrag av "Praxis Project" för att medvetet vilseleda allmänheten om hälsoriskerna med sockersötad dryck, bland annat genom att förvanska forskning.

När det gäller samarbetet med FIFA gick Coca-Cola ut publikt med ett öppet brev och krävde Sepp Blatters avgång i oktober 2015, och kan ha påverkat att han slutligen avgick. FIFA har anställt specialister för att arbeta bättre med mänskliga rättigheter, bland annat John Ruggie vars

Fördelning av ESG-frågor

Bolagsstyrningsfrågor (G)
50 %

Miljöfrågor (E)
15 %

Sociala frågor (S) 35 %

FNs 17 hållbarhetsmål – Agenda 2030

FNs mål för hållbar utveckling består av 17 mål och 169 delmål som ska bidra till lösningen av de stora utmaningar vi står inför globalt. Målen behöver accepteras och integreras långt utanför den krets av statsöverhuvuden som skrev under överenskommelsen 2015. Vi ser att många företag engagerar sig och agerar draglok i olika former av utvecklingsarbete. AMF deltar i en samarbetsgrupp med andra stora investerare i Sidas regi under paraplynamnet *Swedish Investors for Sustainable Development*. I samarbetsgruppen har AMF tagit på sig arbetsuppgifter kring mål nummer fem som handlar om jämställdhet.

Bolagsmöten, forts.

roll är att inkorporera U.N. Guiding Principles for Business and Human Rights i FIFAs verksamhet. AMF har ställt frågor rörande Coca-Colas sponsring av FIFA och har en dialog med Coca-Cola i de här frågorna.

Ökat fokus på bolagsstyrning i Japan

Japans ekonomiska stimulanspaket, eller "Abenomics", uppkallat efter nuvarande premiärminister Shinzō Abe, lanserades efter valet i december 2012.

Programet bestod av tre huvudsakliga åtgärder:

- Finanspolitiska stimulansåtgärder
- Lättnader i penningpolitiken
- Strukturella reformåtgärder

Ökat fokus på bolagsstyrning var en av de strukturella ekonomiska reformåtgärder som lanserades. Målsättningen är att öka japanska bolags fokus på aktieägarvärde. Därför lanserades Japans 'Corporate Governance Code' i juni 2015.

Sammanfattningsvis kan sägas att Koden är formulerad för att rätt implementerad bidra till en positiv utveckling och framgång, både för bolagen men även aktieägarna samt ekonomin som helhet. Man har eftersträvat framförallt självmotiverande åtgärder som bidrar till hållbar tillväxt och ökat värde av bolagen på medellång och lång sikt.

Det här är åtgärder som vi tror rätt genomförda gynnar våra sparare, och en fråga vi konsekvent tar upp vid våra möten med japanska bolag. Genom dessa möten noterar vi också att bolagen lägger allt större vikt på bolagsstyrning, lönsamhetsmålsättningar och fokus på den möjliga positiva effekt detta har på aktieägarvärdet.

En av de frågor som kommit upp är frågan om oberoende styrelseledamöter. Historiskt och i internationella jämförelser har japanska bolag haft få oberoende ledamöter. Merparten av de stämmopunkter där vi har röstat annorlunda än styrelsens förslag har handlat om oberoende.

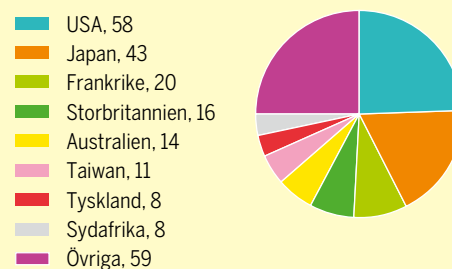
Proxyröstning

Att rösta på utländska bolagsstämmor utan att vara fysiskt närvarande är möjligt genom så kallad proxyröstning. Under andra kvartalet 2016 installerade AMF en elektronisk plattform för analyser av och röstning på utländska bolags årsstämmor. Under året röstade vi på 237 utländska bolagsstämmor av 257 möjliga. 18 bolagsstämmor kunde vi inte rösta på då man ställt som krav att ha röstningsfullmakter på flera språk. Det handlar om två mindre marknader för oss, Brasilien och Portugal som ställer dessa krav. AMF tog beslutet av kostnadsskäl att inte rösta på dessa marknader under första året.

**Totalt röstade AMF i
3 209 stämmopunkter.**

På 92 av de 237 röstade bolagsstämmorna röstade vi i minst en fråga emot styrelsens förslag. En majoritet av dessa frågor har rört ersättningar till ledande befattningshavare, styrelseledamöters oberoende, emissioner, återköp och att främja öppen informationsgivning och rapportering från bolaget.

Proxyröstning, antal röstade stämmor

Fokus- områden under 2017

- Vi avser att proxyrösta i fler utländska bolag än 2016
- Arbeta vidare med att utröna hur investeringar kan kopplas till FNs 17 hållbarhetsmål för att ge förutsättningar för en hög hållbar avkastning på lång sikt
- Fortsätta arbeta med portföljens växthusgasutsläpp

Mätning av aktieportföljens växthusgasutsläpp

AMF mäter varje år hur stort klimatavtryck innehavsbolagen ger upphov till. Syftet med mätningen är att öka trycket på bolagen att mäta och redovisa sina utsläpp. Aktieportföljens avtryck scope 1 och 2 mätt 2016-12-31 för utländska aktier var 20,81 ton CO₂e/MSEK i omsättning. Siffran kan jämföras med ett brett världsindex som var 29,8 ton CO₂e/MSEK i omsättning. (CO₂e = Koldioxid-ekvivalenter, ett sätt att summera olika växthusgaser till ett jämförelsemått.) Över 90 procent av bolagen i utlandsportföljen har rapporterat sina utsläpp. AMF har kontaktat de 24 bolagen i utlandsportföljen som inte mäter idag och uppmanat dem, att börja mäta och rapportera sina respektive utsläpp. Förutom den egna påverkansdialogen har AMF också deltagit i ett UNPRI-samarbete där flera stora investerare gått samman för att uppmuntra bolag att börja mäta och redovisa sina klimatavtryck.

Mycket återstår dock kring koldioxidfrågan. Man kan bland annat ställa sig frågan om det är bättre att avyttra bolag med högt koldioxidavtryck, än att försöka påverka dem att minska sina utsläpp.

Under året har AMF deltagit i framtagandet av branschstandard hur koldioxidavtryck i aktieinnehav ska redovisas genom Svensk Försäkring. Dessutom har AMFs dotterbolag AMF Fonder varit aktiva inom Fondbolagens Förening i samma fråga. Det är dessa standarder som ligger till grund för AMFs redovisning.

Om koldioxidavtrycket

Koldioxidavtrycket mäter hur koldioxidintensiva bolagen i AMFs aktieportfölj är. Koldioxidintensitet mäts genom att sätta varje bolags koldioxidutsläpp i relation till deras omsättning. För att få fram AMFs andel av utsläppen multipliceras varje bolags avtryck med AMFs ägarandel i bolagen. Utsläppsmätningarna följer den globala redovisningsstandarden GHG-protokollet. De baseras på senast tillgängliga koldioxiddata för direkta utsläpp (Scope 1) och indirekta utsläpp i samband med förbrukning av energi (Scope 2). Heltäckande, tillförlitliga data över andra indirekta utsläpp, som underleverantörers utsläpp (Scope 3) behöver utvecklas ytterligare.

AMF följer utvecklingen av data och analyser inom dessa typer av utsläpp för att kunna inkludera även dessa i framtiden. AMF använder utsläppsdata från analysfirman Trucost för att beräkna koldioxidutsläppen. Beräkningarna baseras på bolagens egen rapportering. I de fall bolagen inte själva redovisar data görs uppskattningar av utsläppen. Koldioxidavtrycket täcker 90 procent av de bolag AMF äger aktier i.

Koldioxidavtrycket visar en ögonblicksbild. Värdet förändras om bolagens utsläpp och omsättning förändras. Värdet förändras också om AMF köper eller säljer aktier i portföljen. Även växelkursförändringar påverkar mätningen.

Portföljen i förhållande till tvågradersmålet

Under 2016 deltog AMF i en pilotstudie där organisationen 2 Degree Investing testade sitt verktyg för att kartlägga hur AMFs aktieportfölj står sig i ett max tvågradersperspektiv som Parisavtalet ger uttryck för. Testen gav oss viktiga insikter som vi tar med oss framåt i kapitalförvaltningen. Vår avsikt är att räntebärande värdepapper också ska kunna adderas till modellen i framtiden för en mer komplett bild.

Vid frågor angående rapporten kontakta:

Annelie Götbring

Ansvarsfulla investeringar
Kapitalförvaltningen, AMF
08-696 32 76
annelie.gotbring@amf.se

Samarbetsforum och initiativ som AMF har signerat:

SWESIF
SVERIGES FORUM FÖR
HÅLLBARA INVESTERINGAR

Signatory of:
PRI Montréal PLEDGE
Principles for Responsible Investment

Undrar du över något?

0771-696 320 (vard 8-18)

info@amf.se

amf.se